

IVA ZUPANČIČ – PREJEMNICA NAGRADE BERT ZA ŽIVLJENJSKO DELO NA PODROČJU FILMSKE IN TELEVIZIJSKE IGRE

Iva Zupančič se je rodila 23. januarja 1931 v Šmavru pri Trebnjem. Med vojno je bila kurirka in je zbirala sanitetni material za partizane. Med letoma 1951 in 1962 je bila angažirana v Mestnem gledališču ljubljanskem in v tem času (l. 1960) diplomirala na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. Iz igre se je izpopolnjevala v Londonu in Parizu, v začetku 1960-ih pa je opravila še podiplomski študij dramske igre po metodi Stanislavskega na Državnem inštitutu za gledališko umetnost (Gitis) v Moskvi. Zatem je svojo igralsko pot do upokojitve nadaljevala v ljubljanski Drami.

Njeno prvo srečanje s filmsko igro je bilo v filmu *Jara gospoda* režiserja Bojana Stupice leta 1953. Vloga je bila sicer majhna, a že takrat je Iva Zupančič pokazala, da zanjo ni majhnih in velikih vlog, da šteje edino igralska prepričljivost. In nadvse prepričljiva je bila tudi v vseh preostalih filmskih vlogah – če jih naštejemo le nekaj: Liza v *Cvetju v jeseni*, Lucija v *Veselici*, Esterina mama v Klopčičevih *Iskanjih*, ravnateljica v Šprajčevem filmu *Krč*, babica v filmu *L .. kot ljubezen*, pa v številnih televizijskih vlogah, vse do njene zadnje, vloge igralko v kratkometražnem igranem filmu Neja Levstika *Talenti* leta 2014.

S svojimi imenitnimi kreacijami je Iva Zupančič seveda plemenitila tudi gledališke odre – najprej Mestnega gledališča ljubljanskega in potem do upokojitve ljubljanske Drame; sodelovala je pri avantgardnem, eksperimentalnem gledališču Oder 57, kjer je med drugim igrala v Smoletovi *Antigoni* in Zajčevih *Otrocih reke*. Naklonjena je bila tudi gledališkemu iskanju, inovativnim gledališkim režijam in eksperimentom – navsezadnje je ena od štirinajstih igralk in igralcev na svetu, ki so v gledališkem eksperimentu *Noordung* Dragana Živadinova nastopili v breztežnosti. Iva Zupančič je bila privržena tako klasičnim kot nekonvencionalnim pristopom, obojim se je predajala z neverjetno energijo in željo, da bi vsakič odkrila kaj novega in izjemnega.

Gledališka kritika je o njenih odskih kreacijah mdr. zapisala, da oblikuje vloge »z veliko umetniško silo, bogato izrazno in doživljajsko lestvico, talentom za igrivo vedenje in barvito, sproščeno dikcijo«. Za svoje gledališke vloge je bila nagrajena z najuglednejšimi slovenskimi in jugoslovanskimi priznanji, z Borštnikovim prstanom za življenjsko delo, s priznanjem Prešernovega sklada za vlogo Ruth v Pinterjevi *Vrnitvi*, z Borštnikovim priznanjem za vlogo Elize Doolittle v *Pygmalionu*; pa z dvema novosadskima Sterijejima nagradama in z dvema zlatima lovorjevima vencema sarajevskega gledališkega festivala MES ...

Ustvarila je za današnje čase nepredstavljivo število vlog, ogromno je igrala tudi v radijskih igrah in recitalih ter v televizijskih igranih sporedih. Enako kot velja za njene gledališke vloge, velja tudi za oblikovanje vlog v radijskih igrah in televizijskih igranih serijah, med drugim v *Malih oglasih* in *Naši krajevni skupnosti*: Iva Zupančič se je polnokrvno predajala vsemu, česar se je lotila.

Sledi, ki jih je s svojo igro pustila v slovenskem kulturnem prostoru, so globoke in nepozabne. Na srečo je vsaj del njenih raznolikih igralskih kreacij ohranjen na traku in tako iztrgan pozabi. Ob ogledu bomo tako vsakič znova očarani in navdušeni nad njeno vrhunsko ustvarjalnostjo.

Društvo slovenskih režiserjev ji bo za njen prispevek k slovenski kinematografiji 4. maja ob 18.00 v Slovenski kinoteki posthumno podelilo nagrado bert za življenjsko delo na področju filmske in televizijske igre. Komisija za podelitev nagrade ji zaradi njene bolezni svoje odločitve žal ni mogla več posredovati.